

dir «los críos» (1965).⁵

¹ En el *Boeci*, de c. 1100, una donzella (símbol de la Justícia) visita Boeci tancat a la presó: «ella 's ta bella relutz-ent lo palaz, / lo mas, o intra: intz és granz claritaz, / ja no es obs fox i ssia alumnaz», v. 163: 'la sala o morada a on entra en resplendeix de tanta claror que ja no cal encendre-hi foc'.

² *Masiu* és un hapax suspecte recollit per *AlcM* en un escr. obscur i recent, probt. improvisada adaptació del llgd. *meisiu*, *-ieu*: resultat fonètic de *-io(NEM)* en gran part del domini oc. mod. — ³ Sobre aquesta qüestió fonètica i les altres relatives al cat. i oc. *mainada* és útil de tenir en compte la discussió entre Emil Levy i Sutorius (en ocasió del *Debat* provençal entre *Anima e Cors*, p. 20, *ASNSL* cxxxvii, 257); i la nota de FBMoll en el *Cap d'Any* de *Raixà*, 1959, 145-46 (en ocasió de *atuell*); no tot el que diuen és segur, i menys en el cas de Levy: grans filòlegs tots dos, i no tan bons fonetistes. La interpretació de la història fonètica de *mainada* és ja indiscutible. — ⁴ Encara que aquí el ms. sembla que porta *tota* (almenys no consta, el contrari en les eds. de Mussafia i Janer) el metre demanà *tot*; construcció igual en la *Questia*, on Todesco ens adverteix que el ms. porta *tot ma maynade*, que ell corregeix a *tort*; on cal fer l'esmena és en els *Set Savis*, per bé que els erudits desconeguin aquesta construcció (cf. els moderns *tot Barcelona, tot Mallorca* etc.). — ⁵ Fins a última hora no s'ha pogut comprovar la qüestió de *masia* en els *CostTort*. M'escrui En Duarte: «En realitat hi apareix la forma *maries*; diu el ms.: 'An los ciutadans e habitants de Tortosa en la ciutat e en los termes, cases e casals, *maries* e ortz e vinyes e camps e totes altres honors e possessions ---', f° 4r2.9; la lectura és clara, encara que deu ser un lapsus calami».

Romanejar, V. *romana* (ROMÀ) *Romanent*, V. *romandré* *Romaner*, V. *romana* (ROMÀ) *Romangar*, *romango*, *romangó*, *romangonejar*, V. *màniga* (MÀ) i cf. *romandre*

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *remaner*, *romanur*, *romaner*, *remanur*, *maner*, *manent*, *manentia*, *romanalla*, *romanent*, *remanent*, *romasos*, *romasa*, *remans*, *romans*, *romango*, *romangó*, *romanxoles*, *mandada*, *permanent*, *permanència*, *permanèixer*, *mansó*, *mansonari*, *immanent*, *immanència*, *mas*, *masico*, *ma*, *maset* (cf. *infra*), *masa*, *masada*, *masader*, *maser*, *masero*, *maseria*, *maset* (vegeu *supra*), *maet*, *masoter*, *masenc*, *masia*, *capmasia*, *masiastre*, *masienc*, + *masuc*, *masuca*, *masuquet*, *masover*, *masoveria*, *Masi-fern*, *capmàs*, *capmasoveria*, *capdemasos*, *capmasat*, *capmassat*, *capmasia*, *capmaseria*, *mesó*, *maisó*, *masó*, *La Mesó*, *Massó*, *Massot*, *Massoteres*, *mainada*, *bona mainada*, *mainadeta*, *mainadejar*, *mainaderia*, *mamadeta*, *mainare*, *manadia*, *emmanadat*, *mainader*, *mainatge*, *mainatgeria*, *mainatjó*, *mainades*, *masiu* [n. 2], *mainada* [n. 3], *masia* o *maria* [n. 5].

ROMANÍ, del ll ROS MARINUS id. □ 1.ª doc : fi segle XIV.

Entre les produccions del regne de València pondera Eiximenis les «herbes --- axí com és lo *romaní*, qui molt híc abunda ---» (*Regiment*, 26.25). En inventaris i llistes de coses trobades: «flor de *romaní*, miça unsa» en un de ross. de 1398, i un altre de 1433, en l'*InuLC*; «cinc taules de *romaní*» en una casa d'Hospitalers, a. 1376 (MiretS, *TemplH*, 490). No recollit en diccs. fins al S. XVI (*romàni* és forma verbal en JMarc i en L. d'Aversó): «*romaní*, mata coneguda: ros marinus, libanotis», Busa-N., 1507, que té el gran interès de mostrar-nos que l'autor hagué de ser cat. or., puix que s'aparta del seu model castellà Nebrixa, el qual porta *romera*, i *romer* ha estat sempre el mot general en el P. Val. i a quasi tot el cat. occid.; també ens interessa de notar-ho en OPou «*romaní*: ros marinus coronarius» (*ThPu*, 51), car encara que ell fos de Girona, vivint i publicant la seva obra a València, sovint donava preferència als mots valencians, que devien impossar-li els seus superiors i publicadors, o almenys posava l'un i l'altre de costat, per poc que el terme valencià hagués rebut algun curs o comprensió general.

El mot i la cosa han inspirat sovint els poetes moderns: «Los dos s'asseuen, en l'encís que 'ls lliga, / ella a mirar lo cel, Gentil sa cara / —olor de *romaní* dels boscos puja, / dels cims olor de regalèsia baixa, / gemecs de lires entre 'ls arbres s'ouen / ---», *Canigó* II, v. 299»; «se deixan carb en les rebolledes de *romanins* o camps de fajol», havia escrit ja c. 1865 (Inèdits Casac., p. 108), «Els *romanins* són mig plorosos / ---», JoCarner (*Sonets*). «La gran vident del poble, la verge Nureduna, / sos ulls irradiaven entorn somni diví, / cenyia-li la testa un tany de *romaní* / i en rulls ne desbordava la negra cabellera / ---», Costa (*La deixa del geni grec*, v. 40, *IdOr*, p. 135).

L'àrea del nostre s'estén, almenys avui a tot el cat. or., ross. i bal.: pel Nord est arriba fins a la punta del domini i àdhuc la ultrapassa, car vaig recollir *rumaní* a Vingrau (ja llgd. a la ratlla del Rosselló amb l'Aude), 1960; a les Illes, pertot, i aferrat al terreny amb la toponímia («Pla d'or *románins*» a Son Cervera, 1964), incloent-hi les Pitiüses, mal siguin tan atansades al domini valencià de *romer*: eiv. «*rumaní*: romero» (PzCabre.); cullo *rumaní* a Eivissa, en el Pla de St. Josep de la Talaia, on tant abunda, i ho constato també a Formentera (1963).

En el Principat, si bé crec haver sentit ja *romer* en algun poble extrem del Camp de Tarragona, Manuel de Montoliu va trobar que allà la forma és *romanill* (BDC vi, 49); però, almenys quasi pertot, arriba fins a la partió dels dos grans dialectes, i fins sembla que per la banda de Segarra passi àdhuc més enllà, car *romaní* vaig anotar encara a Verdú, entre Segarra i Urgell (1956); més al Nord arriba almenys i inclou el Solsonès: *tusal del rumánins* a Ladurs (1964); i, a l'extrem Nord, arran dels Pirineus, s'estén almenys fins al Pallars NE., *rumaní* a Tor, *romaní* a Areu (1932-33): val a dir que per aquesta banda abunda molt menys que